

UBND HUYỆN GIA LÂM
TRƯỜNG THCS LỆ CHI

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

MỘT SỐ BIỆN PHÁP GIÁO DỤC GIÁ TRỊ SỐNG VÀ KỸ NĂNG SỐNG CHO HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ SỞ

Tác giả: *Nguyễn Thị Nhung*

Lĩnh vực: *Chủ nhiệm*

Cấp học: *Trung học Cơ sở*

NĂM HỌC 2018 – 2019

MỤC LỤC

<u>MỤC LỤC.....</u>	<u>1</u>
<u>PHẦN II - GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ.....</u>	<u>7</u>
<u>I. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU.....</u>	<u>7</u>
<u>DANH MỤC THAM KHẢO.....</u>	<u>26</u>

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Các từ viết tắt	Chú thích
BGH	Ban giám hiệu
GVCN	Giáo viên chủ nhiệm
GD & ĐT	Giáo dục và đào tạo
NXB	Nhà xuất bản
THCS	Trung học cơ sở
TNCS	Thanh niên cộng sản
TNTP	Thiếu niên tiên phong
T Ư	Trung Ương
XH	Xã hội
CHT	Chi hội trưởng

PHẦN I- ĐẶT VẤN ĐỀ

I. LÍ DO CHỌN ĐỀ TÀI

1. Cơ sở lý luận

Trong những năm qua, đất nước ta chuyển mình trong công cuộc đổi mới sâu sắc và toàn diện, công cuộc đổi mới kinh tế xã hội đang diễn ra từng ngày, từng giờ trên khắp đất nước hiện nay. Cùng với sự phát triển và đi lên của xã hội, mỗi chúng ta được sống trong môi trường văn minh, hiện đại hơn, nhưng kéo theo đó cũng có nhiều vấn đề nảy sinh làm ảnh hưởng ít nhiều đến đời sống xã hội. Một trong những vấn đề đáng lo ngại hiện nay, đó là đạo đức học đường của một bộ phận học sinh đang bị xuống cấp. Điều này không những gây hoang mang cho dư luận xã hội mà còn gióng lên hồi chuông cảnh báo về lối sống đạo đức, nhân cách của giới trẻ ngày nay.

Nhận rõ tầm quan trọng đó, Đảng và Nhà nước ta luôn đặt sự nghiệp giáo dục – đào tạo con người là quốc sách hàng đầu trong sự nghiệp cách mạng của dân tộc. Con người toàn diện của thế kỉ XXI không chỉ có năng lực mà còn cần có đạo đức, lối sống lành mạnh, tốt đẹp. Vì thế, vấn đề giáo dục đạo đức và rèn kĩ năng sống cho học sinh đang được đặt lên hàng đầu.

Một trong những tư tưởng đổi mới của Bộ GD&ĐT hiện nay là tăng cường giáo dục đạo đức và rèn kĩ năng sống cho học sinh, được thể hiện trong nghị quyết của Đảng, Luật giáo dục và các văn bản của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Luật giáo dục 2005 đã xác định: *“Mục tiêu của giáo dục phổ thông là giúp cho học sinh phát triển toàn diện về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và các kỹ năng cơ bản nhằm hình thành nhân cách con người Việt Nam Xã hội Chủ nghĩa, xây dựng tư cách và trách nhiệm công dân...” (Điều 23- Luật giáo dục).*

Đầu năm học 2008 - 2009, Bộ Giáo dục- Đào tạo đã có chỉ thị số 40/2008/CT-BGDĐT ngày 22 tháng 7 năm 2008 phát động thi đua *“Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực”* trong các trường phổ thông giai đoạn 2008 - 2013, với mục tiêu nhằm phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của học sinh trong học tập và các hoạt động xã hội một cách phong phú và hiệu quả. Để đáp ứng được những nội dung xây dựng này, việc định hướng và GD cho học sinh về lối sống, về truyền thống gia đình, xã hội, nhà trường là điều cần thiết hiện nay.

Ngành giáo dục thủ đô Hà Nội và ngành giáo dục Huyện Gia Lâm cũng đã hòa vào sự chuyển mình cần thiết của giáo dục để đổi mới căn bản và một phần quan trọng là giáo dục đạo đức, rèn kĩ năng sống cho học sinh hiện nay.

2. Cơ sở thực tiễn:

2.1. Về phía học sinh:

Một vấn đề nổi cộm hiện nay khiến nhiều người phải quan tâm đó là sự sa sút, xuống cấp của đạo đức học sinh trong thời gian gần đây. Sự xuống cấp đạo đức của học sinh được biểu hiện dưới nhiều dạng khác nhau với vô vàn những nguyên nhân mà người ta thường kết luận đây đều là những em học sinh chưa ngoan. Các em bị ảnh hưởng lối sống công nghiệp thực dụng, sống gấp, sống hưởng thụ, đua đòi. Ra đường, ta thấy nhan nhản những học sinh ăn mặc lố lăng, kệch cỡm, không đúng thuần phong mỹ tục của dân tộc. Đơn giản nhất là ta bắt gặp những em học sinh ngang nhiên văng tục, chửi bậy giữa chốn đông người, thậm chí cả trong trường học, nơi mà các em vốn phải học "chữ lễ" đầu tiên. Một số khác do gia đình lo sợ, kèm cặp, bao bọc quá kỹ nên thiếu chủ động trong cuộc sống, ngại giao tiếp, lúng túng vụng về trong các sinh hoạt tập thể. Điều đó có ảnh hưởng rất lớn đến sự hòa nhập với cuộc sống của các em. Các em dễ sa ngã hay có phản ứng tiêu cực khi gặp phải những va vấp nhỏ trong cuộc sống. Chính vì vậy rèn kỹ năng sống cho học sinh thực sự có tác dụng tốt đến việc giáo dục đạo đức trong nhà trường- không những giúp các em có được những kỹ năng ứng xử, giao tiếp mà còn giúp các em hình thành thói quen phân tích, đánh giá tình hình, thói quen vươn lên xử lý tình huống một cách hợp lý.

2.2. Về phía giáo viên:

Bất kỳ một giáo viên nào khi được đào tạo vào nghề cũng được học qua chương trình giáo dục tâm lý sư phạm, tâm lý lứa tuổi. Cho nên tôi hiểu được rằng nắm bắt đặc điểm tâm lý lứa tuổi của học sinh để lựa chọn phương pháp giáo dục phù hợp sẽ đem lại 90% thành công trong việc giáo dục học sinh cả về hai mặt đức dục và trí dục. Thế nhưng để đạt được thành công ấy đòi hỏi mỗi chúng ta phải có sự quan sát, tìm hiểu, gần gũi, rút ngắn khoảng cách với học sinh của mình. Giáo viên chủ nhiệm phải đề ra phương pháp giáo dục giá trị cuộc sống và kỹ năng hòa nhập với cuộc sống cho học sinh lớp chủ nhiệm. Từ đó có thể ngăn chặn kịp thời những sự việc xấu trước khi nó xảy ra.

Những điều đó tưởng chừng đơn giản nhưng không phải giáo viên chủ nhiệm nào cũng có suy nghĩ như vậy. Bởi vì thực tế có những giáo viên luôn giữ khoảng cách với học sinh vì cho rằng gần gũi, tình cảm như vậy học sinh dễ nhờn, sẽ mất uy, sau này nói học sinh sẽ bướng không nghe. Vấn đề đặt ra là chúng ta phải có phương pháp để vẫn gần gũi, tình cảm với học sinh mà học sinh sẽ càng nể, càng quý mến và không dám coi thường.

Nhiều khi do chưa thực sự nhiệt tình, chưa đầu tư nhiều thời gian để tìm hiểu về đối tượng học sinh, chưa nghiên cứu kỹ, nghiên cứu sâu về các phương pháp giáo dục giá trị sống- kỹ năng sống cho phù hợp với học sinh của mình mà giáo viên còn thực hiện các phương pháp giáo dục với học sinh chủ nhiệm một cách máy móc, rập khuôn, khô khan, nặng về tính triết lý hàn lâm, thuyết trình ra rả trên lớp mà hiệu quả thì chẳng được bao nhiêu.

Qua một vài năm công tác, tôi nhận thấy việc giáo dục giá trị sống – kỹ năng sống cho học sinh thật sự cấp bách nhất là trong giai đoạn hiện nay. Tôi xin nêu ra một vài kinh nghiệm nhỏ mà tôi đã áp dụng để thảo luận cùng chia sẻ với các bạn đồng nghiệp.

II. MỤC ĐÍCH CỦA ĐỀ TÀI

Đối với giáo viên chủ nhiệm, ngoài việc giảng dạy chuyên môn theo sự phân công của nhà trường thì việc giáo dục đạo đức, hình thành nhân cách học sinh cũng là một công tác hết sức quan trọng và tốn không ít thời gian, công sức, nếu không muốn nói là "lao tâm khổ tứ". Trong công tác chủ nhiệm, không ít giáo viên loay hoay lúng túng trước những thay đổi của học sinh, đôi khi còn cảm thấy bí phương pháp, bất lực. Chính vì vậy mà tôi đã chọn đề tài này với mục đích:

- Tìm hiểu sâu hơn về đặc trưng lứa tuổi học sinh ở cấp THCS, định hướng phương pháp giáo dục cho phù hợp với đối tượng học sinh của mình.
- Giúp học sinh tham gia các phong trào văn hóa, văn nghệ, các hoạt động tập thể một cách tích cực, chủ động, hào hứng.
- Giúp học sinh có kỹ năng sống tốt hơn và trở thành con người linh hoạt, sáng tạo, có văn hóa, biết xử lý các tình huống một cách đúng đắn, khoa học, hợp với đạo lý người Việt Nam.
- Giúp học sinh thích ứng với cuộc sống xã hội hiện tại, với những tác động của tự nhiên, xã hội, phát huy nhân tố tích cực, hạn chế nhân tố tiêu cực, xây dựng môi trường sống thân thiện, tích cực ở địa phương.
- Đáp ứng mục tiêu giáo dục toàn diện; phù hợp với quan điểm giáo dục của UNESCO đó là: Học để biết; học để làm; học để tồn tại; học để chung sống.
- Bước đầu học sinh cảm nhận được ý nghĩa, giá trị của cuộc sống, từ đó thêm yêu bản thân, yêu gia đình, yêu bạn bè, yêu quê hương đất nước.

III. ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU:

Học sinh lớp chủ nhiệm 7A và 8A trong hai năm học 2017-2018 và 2018-2019.

IV. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU:

- Tìm hiểu bằng cách đọc, nghiên cứu tài liệu về tâm sinh lý lứa tuổi học sinh. Những tài liệu về phương pháp giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống cho học sinh THCS. Đọc các bài viết có chung đề tài để hiểu hơn về vấn đề đang nghiên cứu, thực nghiệm.

Một số biện pháp giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống cho học sinh THCS

- Tham khảo ý kiến đồng nghiệp, người đi trước về phương pháp chủ nhiệm, phương pháp giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống cho học sinh thông qua các buổi họp chuyên đề, các buổi sinh hoạt tổ nhóm chủ nhiệm, thông qua dự giờ thăm lớp.
- Lấy thực nghiệm việc giáo dục trên lớp, đặc biệt là những kinh nghiệm tích lũy từ những năm chủ nhiệm.
- Đánh giá kết quả thay đổi nhận thức của học sinh, để từ đó tìm hiểu nguyên nhân, rút ra biện pháp phù hợp rèn luyện học sinh.

PHẦN II - GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

I. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

1. Giáo dục giá trị sống cho học sinh:

Các em học sinh THCS rất cần sự quan tâm sát sao, sự chỉ bảo, dìu dắt của gia đình và nhà trường. Giáo dục các em về giá trị sống để các em có định hướng phát triển nhân cách là vấn đề cấp bách, nhất là trong thời gian hiện nay. Giáo dục các em không chỉ dừng lại ở những giá trị truyền thống dân tộc mà còn mở rộng cả những giá trị mang tính nhân loại.

Mỗi dân tộc dù ở trình độ văn minh cao hay thấp đều có những nét văn hóa đặc trưng riêng. Đó chính là sự kết tinh tất cả những gì tốt đẹp nhất được chắt lọc qua nhiều thời đại. Giá trị truyền thống là những chuẩn mực, là thước đo cho hành vi đạo đức, cho những quan hệ ứng xử. Những giá trị truyền thống như lòng yêu nước, tinh thần đoàn kết, lao động cần cù và sáng tạo, lạc quan yêu đời, nhân nghĩa, lòng yêu thương và quý trọng con người được ông cha ta truyền lại từ ngàn xưa và đã được nhân dân ghi nhớ qua các câu ca dao, tục ngữ.

Bên cạnh những giá trị mang tính bản sắc, đặc trưng cho mỗi dân tộc, còn có những giá trị mang tính nhân loại để mọi người cùng hướng về nó. Đó là:

- Hòa bình.	- Hạnh phúc.
- Tôn trọng.	- Trách nhiệm.
- Yêu thương.	- Giản dị.
- Khoan dung.	- Tự do.
- Trung thực.	- Đoàn kết. ...
- Khiêm tốn.	

Giáo dục giá trị sống không phải là nói cho học sinh biết thế nào là đúng thế nào là sai như ta thường làm, cũng không phải là rao giảng những lời hay ý đẹp để chúng vào tai này rồi ra tai kia. Các phương pháp cổ điển như giảng bài, đọc chép sẽ thất bại vì chúng chỉ cung cấp thông tin, mà từ thông tin và nhận thức đến thay đổi hành vi lại có khoảng cách rất lớn.

Giáo dục giá trị sống là giúp học sinh nâng cao năng lực để tự lựa chọn giữa những giải pháp khác nhau. Quyết định phải xuất phát từ học sinh. Vì thế học phải hết sức gần gũi với cuộc sống hay ngay trong cuộc sống. Nội dung phải xuất phát từ chính nhu cầu và kinh nghiệm của các em. Học sinh cần có điều kiện để cọ xát các ý kiến khác nhau, trao đổi kinh nghiệm, tập tành, thực hành, áp dụng. Học sinh phải tham gia chủ động vì có thể học sích

mới thay đổi hành vi. Do đó nhiều phương pháp được áp dụng như: sinh hoạt thảo luận, động não, sắm vai, phân tích tình huống, tranh luận, trò chơi, huy động tối đa nghe, nhìn, vận động, ...

Khi tổ chức giáo dục giá trị sống, giáo viên chủ nhiệm cần chú ý một số phương pháp tổ chức sau:

a. Xây dựng bầu không khí:

Xây dựng một bầu không khí có sự thấu hiểu lẫn nhau để tất cả các em đều cảm nhận được tình thương yêu, thấy mình có giá trị, được tôn trọng và an toàn. Tất cả các em đều biết đoàn kết, gắn bó, giúp đỡ lẫn nhau học tập và rèn luyện đạo đức trong nhà trường.

b. Qua thực tế cuộc sống:

Các em đang trong lứa tuổi rất ham tìm tòi, muốn hiểu biết những gì đang diễn ra quanh mình. Vì vậy hãy tìm những vấn đề mà các em quan tâm như: AIDS, bạo lực, ma túy, nghèo đói, tình trạng ô nhiễm môi trường tại địa phương, ... để làm chủ đề cho hoạt động.

c. Khám phá các ý tưởng:

Đó là những hoạt động nghệ thuật, viết nhật ký, viết – diễn kịch, vẽ, múa, ... Điều này rất tốt cho việc biểu lộ và phát huy tinh thần tập thể. Đồng thời có thể giúp các em hứng thú hơn, biết khai thác những tiềm năng to lớn ẩn chứa trong mình.

d. Hình thành thái độ và giá trị bằng nhân cách của chính người thầy:

Ngoài các phương pháp đã nêu trên thì giáo dục bằng chính hình ảnh của người thầy có một tác dụng không nhỏ. Người thầy là tấm gương để trò soi vào, để trò học làm người. Chính vì vậy, không phương pháp nào hiệu quả bằng phương pháp "*dùng nhân cách để giáo dục nhân cách*".

2. Giáo dục kỹ năng sống cho học sinh:

2.1. Thế nào là kỹ năng sống?

Kỹ năng sống là kỹ năng thực hiện hành động hay hoạt động, là năng lực ứng xử tích cực trước những thách thức trong đời sống. Và chỉ có được khi rèn luyện, tích lũy kinh nghiệm và biết lựa chọn một cách hợp lý để giải quyết các vấn đề trong tự nhiên, trong xã hội, và trong chính cá nhân con người.

2.2. Một số kỹ năng cần hình thành ở lứa tuổi học sinh THCS:

Có rất nhiều kỹ năng sống cần hình thành ở lứa tuổi học sinh THCS, tuy nhiên trong khoảng thời gian thực nghiệm của mình tôi đã áp dụng một vài kỹ năng cơ bản cần thiết nhất. Sau đây tôi xin nêu ra để cùng trao đổi.

a. Kỹ năng nhận thức bản thân.

Học sinh nhận biết nhân cách của bản thân, các điểm mạnh, điểm yếu, những giá trị của mình, những điều mình ưa thích. Để từ đó hiểu mình hơn, biết phát huy điểm mạnh, hoàn thiện những thiếu sót. Ngày càng quý trọng bản thân.

b. Phát triển sự tự trọng.

Từ sự nhận thức bản thân, học sinh có sự liên hệ với sự tự trọng. Các em ý thức về bản thân một cách tích cực, biết đánh giá bản thân lành mạnh, từ đó quý trọng bản thân mình. Điều này đặc biệt quan trọng và có ý nghĩa đối với các em.

c. Kỹ năng thấu cảm.

Thấu cảm là khả năng hiểu mọi người, hiểu thế giới từ quan điểm của người khác và luôn hành động, ứng xử với người khác dựa vào nỗ lực hiểu biết đó.

Thấu cảm với một người là hiểu người đó đang cảm thấy thế nào (đặt mình vào vị trí của họ).

d. Kỹ năng xử lý tình huống - giải quyết xung đột.

Xung đột có thể xuất hiện ở mọi mối quan hệ trong đời sống. Để giải quyết, hóa giải được xung đột, các em cần phải có kỹ năng lắng nghe tích cực, kỹ năng thấu cảm, tư duy phê phán.

II. PHƯƠNG PHÁP THỰC HIỆN

Dựa vào những hiểu biết trên về đối tượng học sinh của mình cũng như về các phương pháp giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống, tôi đã tiến hành thực nghiệm trên đối tượng học sinh lớp chủ nhiệm của mình trong năm học 2017-2018 và học kì I năm học 2018-2019. Sau đây là một số phương pháp tôi đã áp dụng lồng ghép cả giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống với các em.

1. Xây dựng môi trường tiếp xúc thân thiện

Khi nhận lớp, qua thăm năm tìm hiểu, tôi thật sự lo lắng vì lớp tôi là lớp có nhiều hoàn cảnh khó khăn. Lớp có 14 học sinh nữ, 22 học sinh nam, đa số các em ngoan, hiếu học, có ý thức tổ chức kỷ luật và có tinh thần vươn lên trong học tập. Đặc biệt, các em nữ có năng lực, có bản lĩnh, có khả năng hoạt động bề nổi hơn các em nam. Tuy nhiên lớp có không ít những học sinh lười học, có tính ỉ lại và thụ động trong giao tiếp. Tôi đã định hướng kế hoạch để giáo dục các em từng bước.

Trong buổi đầu làm quen với các em, tôi tự giới thiệu mình một cách cởi mở pha chút dí dỏm, hài hước để kéo gần khoảng cách giữa cô và trò, tạo không khí ấm áp gần gũi cho lớp học.

“Cô xin giới thiệu với lớp mình: Người cực kỳ xinh đẹp đang đứng trước gia đình 7A của chúng ta từ hôm nay sẽ là người mẹ hiền của các con 7A ngoan ngoãn. Chúng ta sẽ cùng cộng tác để đưa tập thể 7A là lớp luôn luôn dẫn đầu trong các phong trào của nhà trường. Các con đồng ý không nhỉ?!”

Sau màn chào hỏi của cô giáo chủ nhiệm mới, các em đã cảm thấy không khí bớt căng thẳng, có sự thả lỏng hơn. Tôi tổ chức cho các em tự giới thiệu về mình. Trước tiên là lớp trưởng, rồi lần lượt đến các thành viên khác của lớp. Ban đầu một số em đứng lên ấp úng mãi không nói được, hoặc ngượng ngùng, hoặc lúng túng không biết nói gì, hoặc nói rất bé chỉ thấy máp máp môi mà không thành tiếng. Nhưng khi được các bạn cổ vũ, động viên thì có vẻ tự tin hơn. Sau thành viên cuối cùng của lớp tôi bắt nhịp cho các em hát bài: "Lớp chúng mình kết đoàn". Cả cô và trò hát như đã quen biết, thân thiết từ lâu.

Trong các tiết sinh hoạt cuối tuần, tôi không lên gân, khiển trách hay xử phạt nặng những học sinh mắc lỗi mà nhắc nhở nhẹ nhàng. Thay vì khiển trách, tôi tổ chức các buổi thảo luận để các em được nói lên suy nghĩ của mình, từ đó tìm ra nguyên nhân dẫn các em đến các hành vi sai trái và đưa ra biện pháp thích hợp định hướng các em đến với những hành vi phù hợp chuẩn đạo đức; đưa ra những tiêu chí khen thưởng để các em phấn đấu, các em sẽ không mặc cảm, tự ti. Tôi luôn tâm niệm rằng: đừng tiếc những lời nói yêu thương vì nó có khả năng rất lớn trong việc cảm hóa học sinh. Nếu các em có suy nghĩ chán nản hay mặc cảm tội lỗi lớn đối với lỗi vi phạm của mình thì sẽ không có động lực cố gắng. Có khi sinh ra thái độ thiếu trung thực, can đảm với bản thân. Mà hai yếu tố này lại rất quan trọng trong việc hình thành nhân cách của học sinh.

2. Khai thác tiềm năng, tin tưởng giao nhiệm vụ

Như trên đã nói, khi tiếp cận làm quen với lớp, tôi nhận thấy các em học sinh nữ có bản lĩnh hơn, tự tin hơn. Cho nên tôi đã lựa chọn được đội ngũ cán bộ lớp tương đối ưng ý chủ yếu là nữ.

Lớp trưởng Lê Ngọc Anh, năng động, ngoan, có tiềm ẩn năng lực lãnh đạo, rất tình cảm là những tố chất tôi thấy được ở em. Tuy nhiên, lực học của em chỉ đạt ở mức khá tốt. Giao nhiệm vụ lớp trưởng cho em vừa giúp em phát huy những năng lực vốn có, vừa bổ sung, hoàn thiện cho em những điểm còn yếu, còn non.

Trong các buổi sinh hoạt, tôi giao nhiệm vụ điều hành cho em. Tôi chỉ là người tham dự và tổng kết. Do vậy, Ngọc Anh biết được nhiệm vụ của mình trong giờ sinh hoạt để chuẩn bị tâm thế. Em phải theo dõi, quan sát, nắm được tình hình của từng tổ rồi nhận xét, nên qua đó hình thành được kỹ

năng tổng hợp, nhận xét, đánh giá, phán đoán. Đây là những kỹ năng cần có ở một “nhà lãnh đạo” trong tương lai.

Bên cạnh lớp trưởng là các cán sự về các mặt. Học tập có bạn Vũ Văn Tuấn, Văn - Thể - Mỹ có bạn Trần Thị Thu Hà, Lao động - Vệ sinh có bạn Nguyễn Thị Vân Anh. Trong số các thành viên của lớp, các em ưu tú hơn về mảng mình phụ trách như: Vũ Văn Tuấn học rất tốt, đều các môn, hằng hái xây dựng bài, hoàn thành các bài tập ở mức xuất sắc và đặc biệt có thể kiểm tra, nhắc nhở các bạn về ý thức học tập. Nếu bạn nào không nghe em phê bình rất nghiêm khắc và kiên quyết, bạn nào gặp khó khăn trong học tập, em giúp đỡ, hướng dẫn bạn rất nhiệt tình. Giao cán sự học tập cho Tuấn Minh tôi thực sự yên tâm.

Cán sự Văn - Thể - Mỹ, Trần Thị Thu Hà có khả năng tổ chức tốt, tập hợp được các bạn, đạt được sự tin nhiệm cao của các thành viên trong lớp. Các tiết mục văn nghệ của lớp em đều chủ động lên kế hoạch, lựa chọn thành viên phù hợp, sắp xếp thời gian tập luyện hợp lí. Vì vậy, lớp vẫn hoàn thành tốt nhiệm vụ mà không bị ảnh hưởng đến học tập của các bạn khác trong lớp.

Về mảng lao động – vệ sinh, Nguyễn Thị Vân Anh làm rất tốt, có tinh thần trách nhiệm rất cao. Dưới sự quản lý của em, lớp luôn sạch sẽ, sáng sủa, ngăn nắp. Giờ học nào bảng cũng luôn sạch bóng. Công trình măng non luôn xanh tốt, hoa đua nhau nở. Qua một năm, lớp tôi đã có tiến bộ về mọi mặt.

Học sinh Vân Anh tham gia lao động vệ sinh lớp ngày cuối tuần

Thế nhưng công việc nào cũng vậy, bên cạnh những mặt thuận lợi thường đan cài những khó khăn. Để xây dựng đội ngũ tổ trưởng tôi thấy khó hơn. Tôi phải thay đổi liên tục cho phù hợp với tình hình của lớp. Tổ trưởng có nhiệm vụ theo dõi tổ viên về tất cả các mặt, báo cáo kịp thời cho cán sự

lớp. Kiểm tra sự chuẩn bị bài của tổ viên, nhắc nhở tổ viên khi mắc lỗi. Trong giờ sinh hoạt, các tổ trưởng lên báo cáo tình hình của tổ mình trong tuần, nêu ra những lỗi cần phê bình và những điểm tốt cần tuyên dương khen thưởng, chấm điểm và xếp loại hạnh kiểm tổ viên trong tuần. Như vậy, các tổ trưởng có trách nhiệm hơn trong việc theo dõi tổ viên, qua đó tự ý thức được mình. Nếu muốn các bạn nề mình, phục mình, nghe mình thì trước tiên mình phải gương mẫu. Từ đó các em vừa hình thành kỹ năng tự nhận thức bản thân, kỹ năng tư duy phê phán, kỹ năng tự tin nêu ý kiến trước tập thể. Đó là những kỹ năng cơ bản để các em mạnh dạn hơn, chủ động hơn trong giao tiếp.

3. Tổ chức các hoạt động tập thể:

Trong những buổi sinh hoạt lớp, tôi khuyến khích và tạo điều kiện cho các em tham dự vào các hoạt động để các em thấy tự tin và muốn bộc lộ năng lực, phẩm chất của bản thân. Tiết sinh hoạt có thời gian 45 phút, tôi dành từ 15 đến 20 phút kiểm điểm, đánh giá những điểm cần phát huy và khắc phục trong tuần. Số thời gian còn lại tôi thường tổ chức cho các con chơi trò chơi. Sau đây là một số trò chơi tôi đã áp dụng và đem lại hiệu quả nhất định.

3.1. Một số trò chơi giúp hình thành kỹ năng tự nhận thức bản thân:

Tôi đã tổ chức trò chơi "Tôi hiểu gì về tôi" một vài lần trong mỗi năm học. Trò chơi này có thể thực hiện cá nhân hoặc nhóm, hoặc cả lớp. Mỗi lần tổ chức, tôi thay đổi hình thức một chút. Do vậy, các em tham gia rất hào hứng.

a. Trò chơi "Tôi hiểu gì về tôi" – tổ chức cá nhân:

Đối với cách thực hiện cá nhân. Mỗi em sẽ ghi vào một mảnh giấy để xác định những vấn đề liên quan đến bản thân như:

- Em thích môn học nào nhất? Vì sao?
- Em học khá nhất những môn học nào? Môn học nào cần cố gắng nhiều hơn?
- Trong thời gian qua, em thấy vừa lòng nhất với sự việc gì?
- Những thất bại của em trong năm học vừa qua. Em làm gì để khắc phục sự thất bại ấy?
- Hãy chỉ ra 3 điểm mạnh và 3 điểm yếu của bản thân.

**** Nhận xét về bản thân mình trong khoảng 3 đến 4 câu?***

Tôi đã thực hiện hoạt động này và thấy nó thật sự thú vị và hữu ích cho không chỉ trò mà còn cả với cô. Cô hiểu trò hơn, trò hiểu mình hơn, khám phá và nhận biết được điểm mạnh để phát huy, điểm yếu để khắc phục. Trò nhận ra

tiềm năng của mình, tự tin hơn và hình thành năng lực tự hoạch định cho bản thân.

Ví dụ như sau lần tổ chức trò chơi này, tôi thấy đa số các em coi thất bại lớn nhất của mình trong năm là không đạt danh hiệu học sinh giỏi, là mất đi niềm tin ở người thân, bạn bè, ... Hay các em tự nhận thấy phẩm chất, tính cách đáng quý của mình: trung thực, hiếu học (Mạnh Hùng, Mai a), chăm chỉ, khiêm nhường (Mến, Mai b, Thương),... Đôi lúc các em thấy buồn vì bản thân mình không có năng khiếu như các bạn, không học giỏi bằng bạn (Đức Đạt), giao tiếp còn vụng về, nhút nhát (Nam), thậm chí có em còn buồn vì hoàn cảnh gia đình mình không được bằng gia đình các bạn, ... Khi nhìn nhận khách quan, chính xác về bản thân, các em sẽ có ý thức khắc phục, sửa chữa những điểm yếu, cố gắng phát huy những điểm mạnh.

Qua hoạt động tôi cũng khám phá ra được những "tài lẻ" của học sinh như: Văn Dũng tính cách dí dỏm, vui vẻ, có khả năng diễn hài, pha trò. Khi được phân công xây dựng một tiết mục văn nghệ, em biểu diễn rất hay, sáng tạo và ấn tượng. Mạnh Hùng và Mạnh Cường có khả năng tổ chức các trò chơi, khuấy động được bầu không khí vui nhộn, sôi nổi. Văn Tuấn, Mến có giọng hát rất hay, có thể biểu diễn văn nghệ bất cứ lúc nào khi được chỉ định. Sồng A Công- một học sinh người dân tộc mới chuyển về đầu năm học có khả năng kể chuyện, nhảy, hát các bài hát vùng cao rất cuốn hút các bạn khác trong lớp...

Bên cạnh hoạt động cá nhân như trên, tôi cũng tổ chức những trò chơi theo từng nhóm, hay cả tập thể lớp để mở rộng sự hiểu biết lẫn nhau, tăng cường mối giao lưu đoàn kết.

b. Trò chơi “Tôi hiểu gì về tôi” - tổ chức theo nhóm:

Chia lớp học thành các nhóm gồm khoảng 3 – 5 người. Người quản trò giới thiệu các nguyên tắc của hoạt động nhóm: là tôn trọng, bảo mật, không phê phán, lần lượt chia sẻ cảm xúc và suy nghĩ. Điều này giúp các em cảm thấy an toàn, thoải mái tham dự vào hoạt động. Mỗi em tự suy nghĩ điền vào phiếu hoạt động trong khoảng 5,6 phút, sau đó chia sẻ với những người bạn trong nhóm của mình.

Phiếu hoạt động in sẵn các mệnh đề:

1. Sở thích của bạn là gì?
(nấu ăn, đọc sách, vẽ, đá bóng, xem hoạt hình, ...)
2. Năng khiếu của mình là gì?
3. Điều gì ở bản thân mình thấy cần phải thay đổi?
(nói nhỏ, chậm chạp, hay mít ướt, sợ chuột, gián, ...)
4. Ai là bạn thân nhất của mình? Người đó có đặc điểm gì để mình yêu quý?

(bạn đó chân thành, tình cảm, học giỏi, vị tha, sẵn sàng giúp đỡ bạn)

5. Mình muốn làm nghề gì trong tương lai?

(giáo viên, y tá, bộ đội, kỹ sư xây dựng, ...)

* Mình là người như thế nào?

Qua hoạt động các em không chỉ hiểu rõ hơn về mình mà còn hiểu hơn về các bạn của mình. Tình cảm bạn bè sẽ gần gũi, thân thiết hơn. Không khí lớp học sẽ chan hòa, đoàn kết, ấm áp hơn.

c. Trò chơi “Bạn nghĩ gì về tôi” – tổ chức tập thể:

Tôi sắp cả lớp đứng quanh thành vòng tròn. Một bạn xung phong làm tình nguyện. Bịt mắt bạn tình nguyện. Cả lớp hát một bài hát, bạn tình nguyện đi xung quanh vòng tròn theo tiếng vỗ tay nhịp bài hát. Khi tiếng hát ngừng, bạn tình nguyện đứng trước một bạn nào đó. Những bạn khác trong vòng tròn nêu ra những phẩm chất, đặc điểm, tính cách của bạn đó sao cho bạn tình nguyện có thể nhận ra nhanh nhất người mình đang đứng trước. Nếu bạn tình nguyện đoán đúng thì người bị miêu tả sẽ thế chỗ thay cho bạn tình nguyện. Nếu bạn tình nguyện đoán không đúng thì sẽ tiếp tục đi quanh vòng tròn theo nhịp bài hát mới.

Qua hoạt động, mỗi thành viên của lớp còn khám phá được những suy nghĩ, nhận định của người khác về bản thân mình. Biết được trong mắt bạn bè mình là người như thế nào, từ đó điều chỉnh mình cho hoàn thiện hơn. Đó cũng là một điểm rất quan trọng trong hoạt động tự nhận thức bản thân.

3.2. Tổ chức trò chơi giúp phát triển lòng tự trọng:

Tự trọng là toàn bộ những gì liên quan đến mức độ các em đánh giá về bản thân mình, là sự hãnh diện về bản thân, qua đó các em tự thấy mình có giá trị, có ích. Có thể nói tự nhận thức bản thân là bước đầu để có tự trọng. Bởi vì nếu không biết mình là ai, mình là người như thế nào thì không thể yêu quý bản thân mình. Tự trọng được xây dựng trên cơ sở 3 bước: tự nhận thức bản thân, chấp nhận bản thân, yêu quý bản thân. Chính vì vậy, những trò chơi giúp hình thành kỹ năng tự nhận thức bản thân cũng có tác dụng giúp các em phát triển sự tự trọng.

Bên cạnh đó các trò chơi dân gian như kéo co, nhảy bao bố, đi xe đạp chậm, ... giúp các em có một cơ thể khỏe mạnh, cường tráng, phong độ - một yếu tố tạo nên niềm tự hào về bản thân. Hoạt động còn giúp các em có được một không khí sinh hoạt lành mạnh, bổ ích, tâm hồn sảng khoái, tăng cường tình cảm. Từ đó các em có tâm hồn trong sáng, tự tin vào bản thân, hiểu được giá trị của mình, phát triển lòng tự tôn tự trọng bản thân.

3.3. Trò chơi rèn luyện kỹ năng thấu cảm:

Thấu cảm bao gồm cả phần tình cảm và phần tư duy. Thấu cảm là cảm được cảm xúc của người khác, hiểu được suy nghĩ của người khác. Khi chúng ta giúp các em hình thành và phát triển kỹ năng thấu hiểu có nghĩa là chúng ta đã nuôi dưỡng phần "người" ở các em. Sau đây là một số trò chơi tôi đã tổ chức để rèn luyện kỹ năng thấu cảm ở các em.

a. Trò chơi “Bạn nói gì?”

Chia lớp thành nhiều nhóm, mỗi nhóm 4 người. Một bạn sẽ nói về 1 vấn đề, lưu ý nói dài khoảng 3-5 câu, 3 bạn lắng nghe. Trong 3 bạn nghe, một bạn sẽ nhắc lại những điều bạn mình vừa nói. Hai bạn còn lại kiểm tra xem nội dung nói lại có chính xác không. Nếu chính xác, bạn đó có quyền nói ở lượt chơi sau, lúc này có thể nói tăng lên 3-5 câu về 2 vấn đề. Cứ như vậy một trong ba bạn còn lại sẽ nhắc lại nội dung vừa nghe được. Bạn nào không nhắc lại được là thua cuộc và phải chịu phạt.

Trò chơi này giúp hình thành thói quen lắng nghe người khác, tôn trọng lượt lời của bạn. Giúp người nói biết chắc là mình đang được lắng nghe. Thể hiện được sự thấu cảm và lòng tôn trọng bạn mình.

b. Trò chơi "Bạn làm gì?" (có cách chơi tương tự như trò chơi "Bạn nói gì?")

Tổ chức nhóm 4 người, một bạn sẽ thực hiện một vài hành động, 3 bạn quan sát. Một trong 3 bạn sẽ thực hiện lại những hành động mà bạn mình vừa thực hiện. Hai bạn còn lại kiểm tra xem bạn mình thực hiện lại có chính xác không.

Qua hoạt động mọi người biết lắng nghe, quan tâm đến nhau, hiểu nhau hơn, từ đó biết cảm thông, chia sẻ, tạo nên mối quan hệ thân thiết, tình cảm giữa các thành viên trong lớp.

Như trên đã trình bày, tình hình an ninh trật tự xã hội ngày càng phức tạp. Những cuộc ẩu đả, thanh toán đâm chém nhau xảy ra nhiều. Những tin như vậy các em nhập tâm hơn những tin người tốt việc tốt. Và chúng ta thấy ngày càng nhiều cuộc ẩu đả liên quan đến học sinh. Vì một cái nhìn, vì một câu nói, vì chút tình cảm khác giới, ... các em sẵn sàng giao chiến với nhau. Ta thấy tính cách học sinh dễ cáu giận, nổi nóng hơn. Tôi thiết nghĩ hình thành kỹ năng xử lý tình huống, giải quyết xung đột cho học sinh là một việc làm mà giáo viên chủ nhiệm cần thực hiện ngay với học sinh của mình. Tôi xin trình bày một số phương pháp để giúp các em có kỹ năng hóa giải các xung đột.

3.4. Tổ chức trò chơi phát triển kỹ năng xử lý tình huống, giải quyết xung đột:

Tôi đưa ra một số tình huống giả định để các em tìm cách giải quyết.

Tình huống 1: Bạn em không may đánh mất cuốn sách em mượn ở thư viện. Đã đến ngày trả, em không biết làm thế nào?

Tình huống 2: Chị của em hay vào phòng riêng của em khi em không có nhà. Thấy cái gì thích chị tự tiện lấy dùng mà không hỏi ý kiến của em. Em sẽ làm gì?

Tình huống 3: Em đang chơi cùng các bạn ở sân trường, một bạn lớp khác đến trên em và phá đám trò chơi em đang tham gia. Em sẽ nói gì với bạn?

Mỗi nhóm suy nghĩ về tình huống của nhóm mình, thảo luận rồi đưa ra cách giải quyết. Nhóm khác nhận xét, nêu ý kiến.

Đứng trước tình huống đặt ra, các em trao đổi thảo luận rất sôi nổi, mỗi em có một cách giải quyết riêng như:

Đối với tình huống 1, đa số các em yêu cầu bạn phải đền, phải xin lỗi. Thế nhưng khi được hỏi: em sẽ nói chuyện với bạn như thế nào thì các em thấy rất khó để giữ bình tĩnh, hay tránh để nặng lời với bạn.

Trong tình huống 2, mức độ bức xúc cao hơn vì nó động chạm đến góc riêng tư, vì cái "Tôi" cá nhân bị xâm phạm. Đa số các em xử lý bằng cách nói (mắng) cho chị một trận, cấm không được vào phòng rồi muốn ra sao thì ra.

Trong tình huống 3, một số em nữ nhút nhát (Mến, Mai b) thì chọn phương án không chơi nữa, bỏ vào lớp. Một số em (Bích Ngọc, Thu Hà) thì chọn phương án đấu khẩu một trận, nếu cần sẵn sàng đánh nhau. Còn các em nam (Văn Quang, Tiến Đạt, Trung Nguyên) thì cho rằng mình không làm gì mà họ ra gây sự thì nhất định phải "*chiến*" rồi.

Sau khi các em nêu ý kiến thảo luận xong tôi chốt lại: dù ở vào tình huống nào khi rơi vào mâu thuẫn trong quan hệ với người khác, chúng ta nên vận dụng các bước giải quyết mâu thuẫn như sau:

1. Kiểm chế cảm xúc tiêu cực bằng các thao tác tự thư giãn để tự đưa mình ra khỏi tâm trạng bức xúc, bức dọc như: đếm từ 1 → 20. Nếu vẫn cảm thấy bức bối thì lắng nghe những âm thanh xung quanh (tiếng cười nói, tiếng lá cây, tiếng chim hót, ...), cố gắng trấn tĩnh.

2. Phân tích nguyên nhân gây ra mâu thuẫn: Ai là người gây ra mâu thuẫn? Mâu thuẫn về sự việc gì? Cần suy nghĩ tích cực và có cái nhìn cảm thông, độ lượng vì nó có tác động mạnh đến cảm xúc và hành vi tích cực.

3. Gặp gỡ và nói chuyện: nói lên cảm nhận của mình, lắng nghe bạn (chị) nói về cảm nhận của bạn (chị). Chú ý không ngắt lời nhau. Đặt mình vào vị trí của bạn và cố gắng hiểu bạn.

4. Hết sức tránh làm cho sự việc xấu thêm: không to tiếng, không lăng mạ, gièm pha, không xúc phạm bạn, và không "thượng cẳng chân, hạ cẳng tay".

5. Cùng nhau rút kinh nghiệm. Tự nhận những thiếu sót của mình, không đổ lỗi cho bạn.

Tôi cũng lưu ý học sinh rằng: xung đột sẽ không biến mất nếu chúng ta cố dìm chúng, cố nhịn nhục hay phớt lờ chúng. Thậm chí lại càng xấu hơn. Cách hay nhất là đối mặt với nó và giải quyết ngay khi có thể.

Qua nhiều lần hoạt động, học sinh của tôi biết kiềm chế cảm xúc hơn, biết lắng nghe nhau hơn và trong lớp ít mâu thuẫn, xung đột hơn. Không khí lớp học chan hòa, thân ái, tạo môi trường tốt để các em chuyên tâm học hành, cố gắng vươn lên.

Trong mọi hoạt động từ đứng lớp đến các hoạt động tập thể, tôi luôn là điểm tựa, là chỗ dựa để các em tham khảo ý kiến, học tập. Từ tác phong mẫu mực, điềm đạm, từ giọng nói nhẹ nhàng, tính cách ân cần, chu đáo, từ tấm lòng nhiệt tình của cô giáo chủ nhiệm, các em có ý thức hơn, hình thành được nhân cách của mình.

Bên cạnh đó tôi chú ý đến sự thay đổi của học sinh ở nhiều mặt, từ phong cách nói năng đến cử chỉ, trang phục. Do đó có thể uốn nắn kịp thời những lệch lạc.

4. Rèn luyện kỹ năng học theo nhóm:

Để giờ học đạt kết quả tốt, tôi luôn quan tâm đến việc rèn kỹ năng học cho các em bằng nhiều hình thức và phương pháp. Trong đó sử dụng nhóm tích cực là hình thức tôi tâm đắc nhất. Với phương pháp nhóm tích cực mới cần hướng tới là làm sao cho các em phát huy hết khả năng học tập theo hướng tích cực chủ động, sáng tạo các em phải tự bộc lộ mình, tự tìm tòi, tự phát hiện và chiếm lĩnh kiến thức mới... và theo tôi thông qua cách làm việc theo nhóm ở một số hoạt động thậm chí khi học sinh đã nắm được cách làm việc theo nhóm thì các em có điều kiện hợp tác trao đổi, tự học lẫn nhau và có trách nhiệm với các thành viên trong nhóm. Để học sinh có điều kiện hợp tác trao đổi giúp đỡ lẫn nhau cùng giải quyết các nhiệm vụ được giao, tôi dùng biện pháp tổ chức học nhóm như nhóm nhỏ, nhóm lớn. Khi làm việc theo nhóm tự các nhóm có quyền lựa chọn cách thực hiện nào tùy thích, sao cho khi nhóm trình bày phải đạt được yêu cầu. Học nhóm để phát huy tính tích cực của học sinh, rèn luyện kỹ năng học, sinh hoạt theo nhóm không những giúp học sinh lớp tôi phát huy được tính tích cực mà còn giúp các em hứng thú, chủ động khám phá tìm tòi, biết vận dụng vốn kiến thức, kỹ năng vào việc giải quyết các tình huống khác nhau. Qua đó giúp các em có được những mối liên kết mật thiết với những bạn khác trong lớp, các em biết chia sẻ chăm sóc, trẻ cần phải học về cách hành xử, biết lắng nghe trình bày và diễn đạt được ý của mình khi vào trong các nhóm học sinh khác nhau, giúp các em luôn cảm thấy tự tin khi tiếp nhận các thử thách mới. Điều này liên quan tới việc

các em có cảm thấy thoải mái, tự tin hay không đối với mọi người xung quanh, cũng như việc mọi người xung quanh chấp nhận mình như thế nào?

5. Xây dựng tốt mối quan hệ : Gia đình - Nhà trường - Xã hội:

Có 3 nhân tố chính trong việc giáo dục học sinh đó là: gia đình, nhà trường và xã hội. Mỗi nhân tố đều mang một vai trò riêng nhất định.

+ Gia đình là tế bào của xã hội, là nền tảng của mỗi quốc gia và là chỗ dựa vững chắc về mặt tinh thần, đồng thời cũng là kim chỉ nam để tránh những nhận thức lệch lạc từ phía học sinh.

+ Nhà trường là môi trường giáo dục chuyên nghiệp, không chỉ phát triển về kiến thức mà còn phải truyền tải cho học sinh những giá trị chuẩn mực của xã hội để các em trở thành những con người trí thức thật sự có đời sống tinh thần phong phú bên cạnh cuộc sống gia đình.

+ Xã hội là môi trường thực tế, giúp học sinh hoàn thiện một số kỹ năng cuộc sống, chi phối một phần rất lớn trong suy nghĩ và hành động của học sinh. Vì vậy nhân cách của học sinh được hình thành dưới tác động của ba môi trường ấy: gia đình, nhà trường và xã hội. Trong đó gia đình và nhà trường là hai môi trường mang tính trực tiếp quyết định đến sự hình thành nhân cách của các em. Nhận thức được điều đó bản thân tôi luôn thực hiện tốt các công việc sau.

5.1. Phối hợp và giữ mối liên hệ thường xuyên với gia đình:

Có mối liên hệ chặt chẽ với phụ huynh học sinh, thông qua phụ huynh, GVCN có thể nắm bắt được: đặc điểm, cá tính, sở thích của từng học sinh, bởi hai phần ba thời gian học sinh tiếp xúc với gia đình và thầy cô giáo. Do vậy, không ai hiểu rõ con mình hơn là phụ huynh và giáo viên. Mặt khác thông qua phụ huynh, GVCN có thể biết được hiệu quả giáo dục kỹ năng sống cho học sinh của mình đến đâu. Mặc dù hiệu quả giáo dục kỹ năng sống không đo được bằng những con số chính xác nhưng được biểu hiện bằng những thái độ và hành vi cụ thể như: khi về nhà các em có tự tin hơn không, có còn lúng túng khi giải quyết các vấn đề nảy sinh trong cuộc sống không? Trong quan hệ với bạn bè, làng xóm có hoà nhập hơn không? Các em có ý thức sống tự lập hơn không? Để tạo thành kỹ năng, phản xạ tốt thì cần phải được rèn luyện thường xuyên, liên tục đến mức thuần thục. Do đó vai trò của gia đình là không thể thiếu và giữ vị trí hết sức quan trọng. Đây là mối quan hệ cần có của mỗi giáo viên chủ nhiệm. Để làm tốt việc này, đầu năm học, dưới sự chỉ đạo của nhà trường, tôi đã tổ chức cuộc họp cha mẹ học sinh và cùng đề ra kế hoạch biện pháp thực hiện để có sự phối hợp nhịp nhàng giữa gia đình và

nhà trường. Trong buổi họp phụ huynh đầu năm tôi đã nêu rõ cho phụ huynh biết những quy định mà lớp cũng như trường, đề nghị cha mẹ học sinh phối hợp thực hiện nghiêm túc nhằm đạt hiệu quả giáo dục như mong muốn. Tạo mối liên hệ gắn bó mật thiết với cha mẹ học sinh, trao đổi kịp thời với phụ huynh học sinh các vấn đề có liên quan trong công tác giáo dục học sinh. Chủ động nắm bắt kế hoạch hàng tháng của các tổ chức đoàn thể trong nhà trường để xây dựng kế hoạch riêng phù hợp với đặc điểm tình hình của lớp và động viên các em tích cực tham gia. Sự tiến bộ của các em cũng cần được bố mẹ biết để kịp thời động viên, nhắc nhở. Vì vậy tôi luôn chú trọng phát huy tác dụng của sổ liên lạc lớp, thông qua sổ liên lạc thông báo với phụ huynh mọi hoạt động của học sinh từng thời kỳ. Các em rất phấn khởi tự tin vào bản thân khi sự phấn đấu của mình được bố mẹ, thầy cô và tập thể lớp ghi nhận. Vì vậy việc kết hợp thường xuyên, thông báo kịp thời từng đợt thi đua cho phụ huynh để phụ huynh yên tâm phấn khởi về con em mình và có sự quan tâm thiết thực. Điều tôi luôn tâm niệm với quý bậc phụ huynh là: Chúng ta hãy dành nhiều thời gian hơn cho việc dạy các em nên người, không nên chỉ chạy theo các giá trị hiện thực như học vấn hay tiền bạc mà còn phải chỉ cho các em thấy những giá trị của tâm hồn, mà điều này đang rất cần đối với các em học sinh lớp 6, lớp 7, lớp 8 - lứa tuổi các em chập chững tập làm người lớn.

***Bác CHT Hội phụ huynh trao thưởng cho học sinh đạt thành tích
cao năm học 2017- 2018***

5.2. Phối hợp chặt chẽ với các tổ chức đoàn thể trong và ngoài nhà trường và giáo viên bộ môn:

Để quản lí và giáo dục học sinh chặt chẽ , giáo viên chủ nhiệm phối hợp chặt chẽ với tổ chức Đoàn – Đội tham gia đầy đủ các hoạt động do nhà trường như: tổ chức các hoạt động 26/3; kỷ niệm ngày 20/11, Ngày sách Việt Nam... thông qua các hoạt động này GVCN có thể dễ dàng giáo dục kỹ năng sống cho học sinh. Bởi vì, nhân cách của HS được hình thành qua hai con đường cơ bản: con đường dạy học trên lớp và con đường hoạt động ngoài giờ lên lớp. Hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp là một bộ phận hữu cơ của quá trình giáo dục ở nhà trường. Hoạt động ngoài giờ lên lớp là sự tiếp nối của hoạt động dạy học trên lớp, là con đường gắn lý thuyết với thực tiễn, tạo nên sự thống nhất giữa nhận thức và hành động, góp phần hình thành tình cảm, niềm tin cho sự hình thành nhân cách cho các em, là điều kiện thuận lợi để học sinh phát huy vai trò chủ thể của mình , nâng cao tính tích cực hoạt động rèn luyện để phát triển nhân cách. Ví dụ: Thông qua hội diễn văn nghệ, vẽ tranh, thi kéo co để chào mừng ngày nhà giáo Việt Nam, ngày thành lập Đoàn (26/3), GVCN có thể lồng ghép giáo dục kỹ năng sống: hợp tác, hoà nhập, kỹ năng lãnh đạo cho học sinh lớp mình thông qua cách phân công nhiệm vụ cho từng cá nhân trong lớp, phát huy tinh thần chủ động, tích cực của các em để làm sao lớp mình có thể đem lại thành tích cao nhất. Phương châm xây dựng các mối quan hệ thân thiện trong lớp học của bản thân tôi là “lạt mềm buộc chặt”, cho nên bản thân tôi luôn phải thực sự là người thân thiện - nhất là đối với những học sinh chưa ngoan. Tôi luôn xem các em như chính con em mình, đôi lúc tôi đặt mình là bạn của các em để yêu thương và nhẹ nhàng gần gũi, động viên chia sẻ với các em mọi vui buồn trong cuộc sống... Từ đó công tác giáo dục về đạo đức, tư tưởng lối sống, ý thức rèn luyện mọi mặt của các em có sự tiến bộ rõ rệt. Một lớp học được xem là thân thiện có nghĩa là ở đó phải kích thích được niềm yêu thích của các em với tri thức, đánh thức những khả năng tiềm tàng trong các em. Muốn làm được điều này tôi nghĩ các thầy cô giáo không nên làm những cây cổ thụ tỏa bóng râm che mát cho các em mà nên làm những người hướng đạo đầy bản lĩnh cùng các em làm khách bộ hành trên con đường khám phá tri thức. Đừng để ra tình trạng 100 % học sinh đều biết trả lời em sẽ nhặt rác lên khi thấy hay em sẽ luôn chia sẻ hòa đồng với các bạn khuyết tật nhưng đâu đó rác thì đầy sân trường và đâu đó vẫn còn nhiều em khuyết tật còn bị bơ vơ giữa sân trường đầy ắp bạn bè. Tóm lại xây dựng và phối hợp tốt 3 mối quan hệ trên là việc làm hết sức cần thiết để nâng cao chất lượng giáo dục nhân cách ở học sinh. Giống như kiềng 3 chân, đơn giản, vững chắc và không thể thiếu bất kì chân nào. Đó cũng chính là sự bền vững của một nền giáo dục hướng đến đổi mới.

III. KẾT QUẢ CỦA ĐỀ TÀI:

Qua hai năm tìm tòi phương pháp và tiến hành thực nghiệm, tôi đã giúp các em học sinh hình thành một số kỹ năng cơ bản. Các em đã chủ động, mạnh dạn hơn trong hoạt động giao tiếp. Sau khi áp dụng đề tài, nhiều em đã thực sự “trưởng thành” trong hoạt động tập thể và trong cuộc sống. Trong năm vừa qua, dưới sự hướng dẫn của cô giáo chủ nhiệm, cán bộ lớp đã tiến hành rất thành công buổi Đại hội Chi đội, được cô hiệu trưởng khen ngợi, đánh giá cao.

Các em đã gạt bỏ được tính rụt rè, lúng túng trong giao tiếp, loại bỏ được thói trông chờ, ỉ lại. Lớp trưởng Lê Ngọc Anh điều khiển các hoạt động của lớp "chuyên nghiệp" hơn, quyết đoán hơn. Các cán bộ lớp như em Vũ Văn Tuấn (lớp phó Học tập), Vũ Thị Vân Anh (lớp phó Lao động), và Trần Thị Thu Hà (lớp phó Văn-Thể-Mĩ) bạo dạn hơn, tự tin hơn, năng nổ hơn. Các em khéo léo vừa hoàn thành tốt công việc của mình lại không làm mất lòng các bạn trong lớp. Không khí lớp học chan hòa, ấm áp. Các em có hứng thú học tập, có tinh thần phấn đấu vươn lên thi đua học tốt. Chính vì vậy kết quả cuối học kì I vừa qua, lớp 8A xếp thứ tư toàn trường về nề nếp. Đó là kết quả bước đầu tôi đạt được. Trong năm học này, mặc dù chưa tổng kết nhưng kết quả học lực của lớp 8A hứa hẹn có khởi sắc. Cuối năm học sinh giỏi sẽ cao hơn.

Một điều không thể phủ nhận là tác dụng giáo dục từ những trò chơi giải trí. Qua các trò chơi, các em có kỹ năng hòa nhập với môi trường xung quanh, với xã hội. Biết ứng xử có đạo đức, sống lành mạnh, có văn hóa, phù hợp với truyền thống dân tộc. Có ý thức chủ động, tham gia tích cực vào các hoạt động xã hội như: tuyên truyền về an toàn giao thông cho các bạn, đến thăm các gia đình có công với cách mạng, giúp đỡ những bạn gặp khó khăn, tham gia dọn vệ sinh đường làng ngõ xóm, ...

Các em có tình cảm, thái độ biểu thị sự sẻ chia với các hoàn cảnh éo le thông qua các cuộc vận động “vì người nghèo” đã được các em thể hiện một cách tích cực, hiệu quả. Đặc biệt, trong học kì I, trong trường có gia đình em Kim Anh- học sinh lớp 7B bị cháy, tập thể lớp 8A đã chung tay quyên góp giúp đỡ gia đình bạn hơn một triệu đồng để san sẻ khó khăn với gia đình bạn, giúp bạn có điều kiện tiếp tục học tập.

Từ những học sinh được cha mẹ chăm lo từng li từng tí, chỉ biết đòi hỏi, yêu cầu bố mẹ đáp ứng các nhu cầu cá nhân... Trong năm học này, tôi rất vui mừng khi nhận được lời cảm ơn chân thành từ các bậc phụ huynh. Phụ huynh chia sẻ, các con tiến bộ, thay đổi rất nhiều so với những năm trước: biết quan tâm hơn đến bố mẹ, ông bà; biết giúp đỡ gia đình từ những công việc nhỏ; biết đưa ra ý kiến của bản thân, không còn ỷ lại, phụ thuộc hoàn toàn vào gia đình như trước...

Một số biện pháp giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống cho học sinh THCS

Các em biết cư xử lễ phép, biết kính thầy yêu bạn, giữ gìn nền nếp trường lớp, thực hiện tốt nội quy trường học, góp phần nhỏ bé vào sự đi lên của nhà trường.

Học sinh tham gia gây quỹ “Đền ơn đáp nghĩa” nhân dịp đầu xuân

Học sinh dự lễ dâng hương tại khu di tích Cổ Loa năm học 2018- 2019

Kết quả cụ thể như sau:

Một số biện pháp giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống cho học sinh THCS

Kết quả	Yêu cuộc sống, hiểu giá trị của bản thân, của cuộc sống (%)	Kỹ năng hòa nhập cuộc sống (%)	Hứng thú học tập, hoạt động (%)
Trước khi áp dụng đề tài	65	50	65
Kết thúc năm học 2017- 2018	83	85	81
Kết thúc học kì I năm học 2018- 2019	96,8	98,8	92,3

PHẦN III: KẾT LUẬN – KIẾN NGHỊ

I. KẾT LUẬN

Giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống cho học sinh là vấn đề bức thiết trước tình hình thực tế hiện nay. Trong thời gian nghiên cứu và thực nghiệm tôi đã học hỏi, tham khảo ý kiến của đồng nghiệp, và nhận được nhiều sự giúp đỡ, quan tâm góp ý xây dựng. Qua đó tôi rút ra một số kinh nghiệm sau:

1) Về phía giáo viên:

Để các em hình thành một số kỹ năng cơ bản giúp các em tự tin, mạnh dạn hơn trong giao tiếp, chủ động, linh hoạt trong các hoạt động tập thể đòi hỏi người giáo viên phải:

- Tạo không khí tiếp cận, làm quen thật gần gũi, tình cảm.
- Tìm hiểu kỹ tâm lý học sinh lớp mình. Từ đó nắm bắt được khả năng của từng học sinh. Khai thác phát huy đúng điểm mạnh giúp các em có cơ hội phát triển năng lực.
- Tin tưởng vào khả năng của các em. Giao nhiệm vụ đúng khả năng.
- Tổ chức phê và tự phê bình trên tinh thần xây dựng, không chê bai, xúc phạm làm tổn thương lòng tự trọng ở học sinh.
- Tạo không khí nghiêm túc mà nhẹ nhàng trong các giờ sinh hoạt lớp, tránh gây không khí nặng nề, ức chế.
- Đối xử công bằng, bao quát các đối tượng học sinh. Là chỗ dựa tin cậy của học sinh. Gần gũi, chia sẻ, cởi mở với học sinh.
- Vận dụng các phương pháp giáo dục sao cho đa dạng để các em có hứng thú tham gia, có điều kiện thể hiện phẩm chất cá nhân.
- Tổ chức các hoạt động vui chơi lành mạnh sau những giờ học căng thẳng để các em thư giãn.

2) Về phía học sinh:

- Chủ động, tích cực, tự giác tham gia vào các hoạt động.
- Biết hợp tác cùng nhau trong các hoạt động để đem lại hiệu quả cao nhất.
- Bồi dưỡng tình cảm, biết quý trọng giá trị bản thân, hình thành các kỹ năng hòa nhập với cuộc sống.

II. KIẾN NGHỊ:

Qua quá trình nghiên cứu và thực hiện các biện pháp giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống cho học sinh, tôi đã gặp một số khó khăn. Do vậy, tôi có một vài khuyến nghị nhằm giúp cho những giáo viên chủ nhiệm như tôi thực hiện nhiệm vụ này thuận lợi hơn.

- Sở, Phòng Giáo dục – Đào tạo tổ chức những lớp tập huấn, bồi dưỡng về Giáo dục Giá trị sống và Kỹ năng sống để giáo viên được học tập bài bản hơn.

- Nhà trường kết hợp Công đoàn, Đoàn Đội tổ chức các buổi sinh hoạt tập thể tạo sân chơi lành mạnh cho học sinh. Qua đó, các em được vui chơi, giải trí, được học hỏi, giao lưu, là cơ hội tốt để các em hiểu hơn giá trị của bản thân, giá trị của cuộc sống, giúp các em hình thành những kỹ năng sống cơ bản.

Để hoàn thành đề tài tôi đã cố gắng tìm hiểu đặc điểm đối tượng và áp dụng phương pháp giáo dục phù hợp. Tuy nhiên do thời gian nghiên cứu và thực nghiệm chưa nhiều, đề tài của tôi vẫn còn những thiếu sót cần bổ sung, chỉnh sửa. Bên cạnh đó, đây là tài liệu mang tính chất cá nhân, khó tránh khỏi tính chủ quan, phiến diện.

Tôi rất mong nhận được sự góp ý của Ban lãnh đạo, của các bạn đồng nghiệp để đề tài được hoàn thiện hơn.

Tôi xin cam đoan bản Sáng kiến kinh nghiệm này là của tôi, do tôi viết. Tôi không sao chép của người khác.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

DANH MỤC THAM KHẢO

- 1, *Giáo trình Giáo dục giá trị sống và kỹ năng sống cho học sinh trung học cơ sở*
- PGS. TS Nguyễn Thị Mỹ Lộc – TS. Đinh Thị Kim Thoa
(NXB Đại học QG HN. 2011)
- 2, *Tài liệu lớp chuyên đề Giáo viên chủ nhiệm – Phụ trách chi đội khối 7*
- Trường Lê Duẩn – Thành Đoàn Hà Nội
(Lưu hành nội bộ - 2008)